

คาดการณ์พื้นที่ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ทำการเกษตร ปี 2562

การคาดการณ์น้ำท่วม เป็นการคาดการณ์โอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ทำการเกษตรล่วงหน้า เพื่อใช้ในการจัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตรในช่วงฤดูฝน ปี 2562 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดการณ์น้ำท่วมประกอบด้วย

1. ข้อมูลเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงกายภาพแสดงถึงความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม อาทิเช่น ความลาดชันของพื้นที่ ระยะห่างจากลำน้ำ ความสามารถในการระบายน้ำของดิน เป็นต้น

2. ข้อมูลสถิติพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วมขัง

3. ข้อมูลคาดการณ์ลักษณะอากาศช่วงฤดูฝนของประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ คาดการณ์ว่าพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ทำการเกษตรในช่วงปี 2562 พบว่า ครอบคลุมในพื้นที่ 6.72 ล้านไร่ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ 48 จังหวัด 420 อำเภอ 3,851 ตำบล ดังนี้ (ภาพที่ 1, ตารางที่ 1)

1. ภาคเหนือ พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมขังใน 12 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงราย เชียงใหม่ เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พะเยา พิจิตร พิษณุโลก แพร่ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 2.36 ล้านไร่

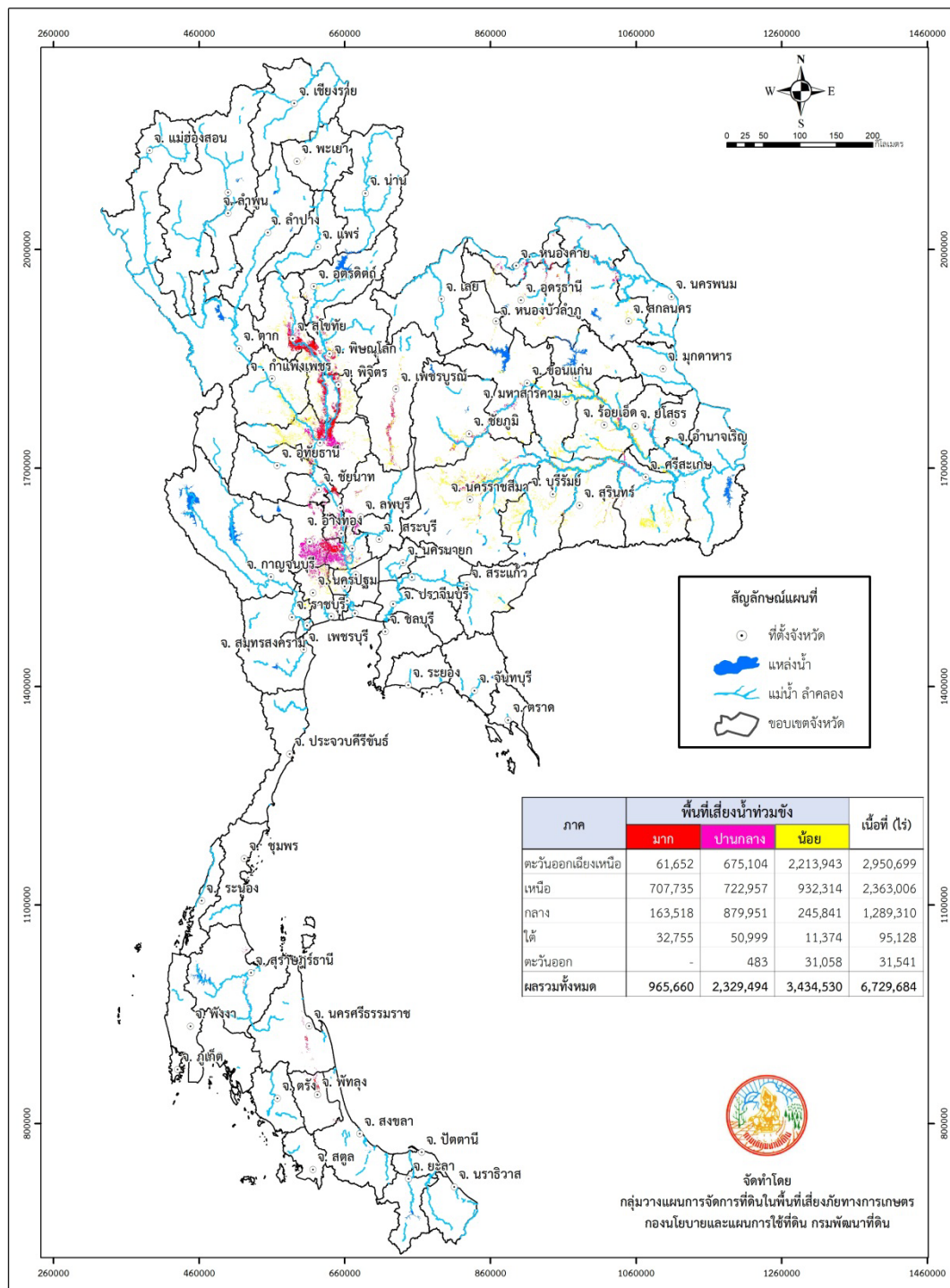
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมขังใน 17 จังหวัดประกอบด้วย กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม นครราชสีมา บึงกาฬ บุรีรัมย์ ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุตรดิตถ์ และ อุบลราชธานี คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 2.95 ล้านไร่

3. ภาคกลาง พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมขังใน 12 จังหวัด ประกอบด้วย ชัยนาท นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ลพบุรี สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และ อ่างทอง คิดเป็นพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1.28 ล้านไร่

4. ภาคตะวันออก พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมขังใน 2 จังหวัด ประกอบด้วย สระแก้ว และ ปราจีนบุรี คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 0.03 ล้านไร่

5. ภาคใต้ พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมขังใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัตตานี พัทลุง สงขลา และสุราษฎร์ธานี คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 0.09 ล้านไร่

* ทั้งนี้จังหวัดที่ควรเฝ้าระวังเป็นพิเศษ* คาดว่าพื้นที่เกษตรที่มีโอกาสสูงที่จะเกิดน้ำท่วมขังเป็นบริเวณกว้าง และเป็นระยะนาน ส่งผลให้พืชที่ปลูกได้รับความเสียหายหรือตายจากสภาวะน้ำท่วมขัง และส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโต จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ พิจิตร สุโขทัย พิษณุโลก

หมายเหตุ : การคาดการณ์พื้นที่ที่เกษตรกรที่มีโอกาสจะเกิดน้ำท่วมขังได้จากการวิเคราะห์ เป็นการคาดหมายระยะ
นาน ใช้เพื่อการคาดการณ์สำหรับวางแผนเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ภัย อาจมีการคาดเคลื่อนได้ขึ้นอยู่กับ
ความแปรปรวนของสภาพอากาศ และสถานการณ์ปรากฏการณ์เอลนีโญ/ลานีญา ซึ่งจะต้องมีการเฝ้าติดตาม
สถานการณ์อย่างใกล้ชิด

ภาพที่ 1 แผนที่คาดการณ์พื้นที่ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ทำการเกษตรปี 2562

ตารางที่ 1 แสดงจังหวัดที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ทำการเกษตร ปี 2562

ภาค	พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมขัง			เนื้อที่ (ไร่)
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	
กลาง	จ.ชัยนาท	6	54	55,758
	จ.นครปฐม	7	83	136,659
	จ.นนทบุรี	4	20	17,431
	จ.ปทุมธานี	4	22	13,165
	จ.พระนครศรีอยุธยา	15	253	365,319
	จ.ราชบุรี	5	13	11,691
	จ.ลพบุรี	6	73	74,265
	จ.สมุทรสาคร	1	1	224
	จ.สระบุรี	3	20	21,296
	จ.สิงห์บุรี	6	60	42,220
	จ.สุพรรณบุรี	7	144	463,940
	จ.อ่างทอง	7	127	87,342
กลาง ผลรวม		71	870	1,289,310
ตะวันออก	จ.ปราจีนบุรี	1	7	4,823
	จ.สระแก้ว	5	25	26,718
ตะวันออก ผลรวม		6	32	31,541
เหนือ	จ.กำแพงเพชร	11	61	124,308
	จ.เชียงราย	10	21	7,894
	จ.เชียงใหม่	3	8	8,283
	จ.นครสวรรค์	13	198	737,058
	จ.พะเยา	6	21	8,395
	จ.พิจิตร	12	185	504,604
	จ.พิษณุโลก	7	151	366,294
	จ.เพชรบูรณ์	8	114	201,596
	จ.แพร่	1	1	183
	จ.สุโขทัย	9	134	330,127
	จ.อุตรดิตถ์	4	41	31,162
	จ.อุทัยธานี	5	31	43,102
เหนือ ผลรวม		89	966	2,363,006

ตารางที่ 1 แสดงจังหวัดที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ทำการเกษตร ปี 2562 (ต่อ)

ภาค	พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมขัง			เนื้อที่ (ไร่)
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	
ตะวันออกเฉียงเหนือ	จ.กาฬสินธุ์	12	64	125,842
	จ.ขอนแก่น	17	89	118,074
	จ.ชัยภูมิ	12	80	147,633
	จ.นครราชสีมา	30	306	622,146
	จ.บึงกาฬ	5	45	43,185
	จ.บุรีรัมย์	21	172	300,670
	จ.มหาสารคาม	9	62	103,401
	จ.ยโสธร	9	80	159,882
	จ.ร้อยเอ็ด	19	185	345,124
	จ.ศรีสะเกษ	21	181	264,248
	จ.สกลนคร	12	105	94,682
	จ.สุรินทร์	13	129	299,317
	จ.หนองคาย	8	86	79,612
	จ.หนองบัวลำภู	5	21	11,372
	จ.อำนาจเจริญ	5	33	34,642
	จ.อุดรธานี	15	120	113,933
	จ.อุบลราชธานี	14	83	86,936
ตะวันออกเฉียงเหนือ ผลรวม		227	1,841	2,950,699
ใต้	จ.นครศรีธรรมราช	10	44	23,958
	จ.ปัตตานี	1	1	267
	จ.พัทลุง	5	30	31,146
	จ.สงขลา	4	15	4,441
	จ.สุราษฎร์ธานี	7	52	35,316
ใต้ ผลรวม		27	142	95,128
ผลรวมทั้งหมด		420	3,851	6,729,684

แนวทางการจัดการพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมขัง

การจัดการพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมขัง สามารถจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่เกิดจากน้ำท่วมออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. บริเวณพื้นที่ที่น้ำท่วมขังนานจนเกิดเน่าเสีย ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่การเกษตร พื้นที่ในชุมชนและอุตสาหกรรม ให้ใช้สารบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็นจากสารเร่งซูเปอร์ พด.6 จำนวน 15-25 ลิตรต่อไร่ ในน้ำท่วมขังลึก 10-15 ซม. หากความลึกเฉลี่ย 75 ซม. ให้ใช้น้ำหมักชีวภาพเฉลี่ย 120 ลิตร กรณีน้ำขังมีความลึกมากน้อยกว่าที่ระบุไว้ให้คำนวณตามสัดส่วน โดยเทลงบบริเวณที่น้ำท่วมขังที่มีกลิ่นเน่าเหม็นทุกๆ 10 วัน และบริเวณน้ำท่วมขังที่มีกลิ่นเน่าเหม็นมากทุกๆ 3 วัน เพื่อช่วยบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็นก่อน

2. พื้นที่นาข้าวที่อยู่ในเขตชลประทาน กรณีที่นาข้าวถูกน้ำท่วมขังจนเสียหายหมด ให้ใช้ พด.2 ในอัตรา 5 ลิตรต่อพื้นที่ 1 ไร่ ราวเพื่อให้ตอซังย่อยสลายเร็วขึ้น หากกรณีพื้นที่นาข้าวเป็นดินเปรี้ยวจัดรุนแรงมากถึงรุนแรงปานกลาง ใช้วัสดุปูนเพื่อการเกษตร (ปูนมาร์ล โดโลไมท์) ในพื้นที่นาข้าวที่เป็นดินเปรี้ยวจัด ในอัตรา 100-300 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อช่วยปรับสภาพดินให้เป็นกลาง

3. พื้นที่นาข้าวที่อยู่นอกเขตชลประทาน หากนาข้าวถูกน้ำท่วมขังจนเสียหายหมด ให้ใช้ พด.2 ในอัตรา 5 ลิตรต่อพื้นที่ 1 ไร่ พร้อมกันนั้นกรมพัฒนาที่ดินยังแจกเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดให้เกษตรกรปลูกหลังน้ำลด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และเพิ่มธาตุอาหาร จำพวกปอเทือง โสนแอฟริกัน ถั่วพราง ถั่วมะแฮะ และพืชตระกูลถั่ว ให้เกษตรกรปลูก ช่วยเพิ่มการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน ลดการสูญเสียธาตุอาหารจากการถูกชะล้าง และเพิ่มธาตุอาหารไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ตามชนิดและปริมาณที่เหมาะสมกับพืชที่ปลูก ในอัตราประมาณ 5-8 กิโลกรัมต่อไร่

4. พื้นที่นาข้าวที่ถูกน้ำพัดพาหน้าดิน กรณีที่นาข้าวถูกน้ำพัดพาหน้าดิน ทำให้หน้าดินสูญเสียแร่ธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ให้ปรับปรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยหมักในอัตรา 2 ตันต่อไร่ เพื่อปรับปรุงสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

5. พื้นที่ไม้ผล หรือไม้ยืนต้น กรณีพื้นที่ไม้ผล หรือไม้ยืนต้นถูกน้ำท่วมขัง ควรปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่สวนผลไม้ หลังน้ำลด เพื่อช่วยเหลือรากต้นไม้ผลที่ขาดออกซิเจน ขณะที่เศษซากพืชซากสัตว์ที่ทับถมอยู่ในดินเกิดการย่อยสลายในสภาพไม่มีอากาศ เกิดเป็นก๊าซพิษที่เป็นอันตรายต่อรากต้นไม้ เช่น ก๊าซมีเทน ก๊าซไข่เน่า เป็นต้น หลังจากน้ำเริ่มลดลงใกล้แห้งต้องรีบดำเนินการแก้ไขและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับต้นไม้ผล คือ หากพบว่า ต้นไม้ที่ลำต้นเอนใกล้ล้ม ให้ใช้ไม้ยาวๆ ค้ำยันไว้ โดยไม่เข้าไปเหยียบย่ำโคนต้น จากนั้นต้องระบายน้ำที่แช่ขังบริเวณโคนต้นออกให้หมด เมื่อดินเริ่มแห้งให้ตัดแต่งกิ่งที่ใบแก่และใบที่ไม่ได้รับแสงแดดออก ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีบำรุงดิน โดยใส่บริเวณรอบๆ ทรงพุ่ม สำหรับปุ๋ยหมักที่ใช้ให้ขยายเชื้อสารเร่งซูเปอร์ พด.3 ก่อน รดด้วยน้ำหมักชีวภาพที่เตรียมจากสารเร่งซูเปอร์ พด.2 เจือจาง 1:500 เพื่อเร่งการเจริญของระบบรากพืช กรณีพื้นที่ปลูกไม้ผลที่เป็นดินกรด ใช้วัสดุปูนเพื่อการเกษตร (ปูนมาร์ล โดโลไมท์) ในอัตราประมาณ 500-1,000 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อปรับสภาพดินที่มีปัญหา เช่น ดินกรด ดินเปรี้ยว แก้ไขความเป็นกรดแผลงในดิน และช่วยให้เนื้อดินไม่แน่นทึบ โดยการหว่านให้ทั่วพื้นที่หรือโดยรอบโคนต้นแล้วไถกลบ จะช่วยให้ดินมีสภาพเป็นกลาง

6. พื้นที่ปลูกพืชไร่ หากพืชตายเหลือแต่ตอซัง ให้ทำการไถกลบเศษซากพืช และส่งเสริมให้ปลูกถั่วหรือพืชปุ๋ยสดโดยพิจารณาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินการ

หากเกิดพื้นที่น้ำท่วม และมีน้ำไหลหลากด้วย และกลัวว่าสภาพดินอาจเสื่อม เกษตรกรควรปรึกษาหมอดินเพื่อตรวจสอบสภาพดินก่อนว่า ขาดธาตุอาหารประเภทใดบ้าง อย่างไรก็ตาม หากพื้นที่น้ำท่วมขัง โดย

ไม่มีการชะล้างหน้าดิน เกษตรกรไม่ต้องห่วงมาก เมื่อน้ำลดจุลินทรีย์หน้าดินก็มีเหมือนเดิม ไม่จำเป็นต้องปรับสภาพดินอะไรมากนัก เพราะดินส่วนล่างยังปกติทุกอย่าง

ข้อมูล ณ วันที่ 14 มิถุนายน 2562
กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน